

stavili svoje radove iz područja socijalne sigurnosti. Tomislav Sokol, jedini izlagač iz Hrvatske, održao je tijekom foruma mladih istraživača izlaganje pod nazivom »Socijalna sigurnost i zdravstvena skrb u inozemstvu« u kojem se bavio prikazom mogućnosti hrvatskih građana da im bude pružena zdravstvena skrb u zemljama EU-a te komparacijom s pravima građana EU-a na zdravstvenu zaštitu u drugim državama EU-a. Izlaganja mladih istraživača potaknula su plodnu raspravu s mnoštvom prijedloga za daljnja istraživanja i metodološka unapređenja predstavljenih istraživanja.

Posljednja sesija konferencije bila je usmjerena na mogućnosti i izazove implementacije promjena u sustav socijalne sigurnosti. Izlaganje o mogućnostima korištenja informacijske tehnologije u sustavu socijalne sigurnosti održao je Chris Gibbon, potpredsjednik IBM-a i EISS-a. Izlaganja su održali i ministar zdravstva Republike Slovenije Dorijan Marušić, Samo Fakin, upravitelj Instituta zdravstvenog osiguranja Slovenije te Janez Kuhelj iz Instituta za mirovinsko i invalidsko osiguranje Slovenije. Ova tri izlaganja predstavnika slovenske državne uprave održana u posljednjoj sesiji bila su posvećena prikazu izazova slovenskih mirovinskih i zdravstvenih reformi.

Anjuta Bubnov Škoberne s ljubljanskog sveučilišta dala je zaključni pregled konferencije istaknuvši važnost kontinuiranog propitkivanja poštovanja ljudskih prava i načela solidarnosti, socijalne pravde te sigurnosti, odnosno pravne izvjesnosti čemu su bile posvećene prve dvije sesije. Također je istaknula aktualnost i važnost praćenja promjena u sustavu socijalne sigurnosti te stvarne implementacije predviđenih promjena čemu doprinosi redovito godišnje održavanje konferencije EISS-a koje se planira održati i iduće godine u Münchenu. Sudionicima ovogodišnje konferencije ponuđene su mogućnosti daljnje suradnje i

umrežavanja na provedbi istraživačkih aktivnosti vezanih uz sustav socijalne sigurnosti.

Martina Horvat i Valentina Kanić
Poslijediplomski doktorski studij iz
socijalne politike

doi: 10.3935/rsp.v18i3.1034

TREĆA EMES-OVA MEĐUNARODNA ISTRAŽIVAČKA KONFERENCIJA O SOCIJALNOM PODUZETNIŠTVU: SOCIAL INNOVATIONS THROUGH SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN CIVIL SOCIETY

Roskilde, Danska, 4. - 7. srpnja 2011.

Treća EMES-ova međunarodna konferencija Socijalno poduzetništvo - socijalne inovacije kroz socijalno poduzetništvo u civilnom društvu, u organizaciji Centra za socijalno poduzetništvo, Sveučilišta Roskilde u Danskoj, okupila je više od 200 istraživača, priređivača javnih politika i praktičara iz više od trideset zemalja. Rad konferencije odvijao se u sedam plenuma i 43 sesije.

EMES (www.emes.net) (eng. *emergence of social enterprises in Europe*) je istraživačka mreža sveučilišnih istraživačkih centara i pojedinaca koji su okrenuti postepenoj izgradnji europskih teorijskih i empirijskih znanja o trećem sektoru, polazeći od interdisciplinarnosti i metodološkog pluralizma.

Paneli su se bavili temom socijalnih inovacija u EU-u, socijalnim inovacijama u Latinskoj Americi i Istočnoj Aziji, socijalnim inovacijama i socijalnim poduzetništvom u civilnom društvu.

Socijalne inovacije, socijalno poduzetništvo i socijalna ekonomija rastuća su tema u različitim društvenim znanostima. Uslijed financijske krize iz 2008. godine EU pokazuje sve više interesa za ovo područje razvoja koje je u prilici odgovoriti na brojne izazove s kojima se suočavaju suvremena društva i lokalne zajednice. U panel raspravama jasno je isticana interdisciplinarnost ovog područja. Štoviše, ovo nije bila konferencija na kojoj su dominirali Anglosaksonci, naprotiv, velik broj istraživača iz Italije, Francuske, Španjolske, Njemačke i Belgije predstavio je rezultate istraživanja. U opsežnom i nadahnutom predavanju Frank Moulaert, Katoličko sveučilište Lueven, između ostalog je rekao, da bi isto predavanje bolje održao na francuskom jeziku. Socijalno poduzetništvo, socijalne inovacije, socijalna ekonomija i civilno društvo uvelike su određeni kulturološkim prilikama, ukorijenjenošću u lokalnu tradiciju koju je teško na uvjerljiv način prenijeti na drugom jeziku.

F. Moulaert, profesor s bogatim istraživačkim iskustvom, u ovom području socijalne je inovacije stavio u kontekst nekoliko europskih projekata u kojima je sudjelovao. Aktivna socijalna država po njemu je često bila kočnicom socijalnih inovacija. Transformacija aktivne socijalne države do jeftine aktivne države dijelom je otvorila prostor društvenoj proizvodnji socijalnih inovacija. Moulaert je socijalne inovacije analizirao u kontekstu društvenih promjena te tome podastro bogatu empirijsku evidenciju o socijalnim inovacijama u razvoju zajednice te prostornom planiranju. Osposobljavanje širih krugova građana za socijalno poduzetništvo i prakticiranje socijalnih inovacija može biti važan doprinos jačanju lokalnih zajednica. U raspravi je istaknuta potreba za novim institucijama koje će učiniti vidljivim ono što sada nije vidljivo u suvremenim društvima.

Socijalno poduzetništvo i socijalna ekonomija globalni su fenomen ukorijenjen u tradiciju i kulturne obrasce pojedinih društava. Latino-američka iskustva, prema izlaganju J. L. Coraggioa, veoma su bogata, provode se istraživanja, a uglavnom na ekonomskim fakultetima predaju se teme socijalne ekonomije. Kam-Tong Chan predstavio je empirijsku evidenciju o razvoju socijalne ekonomije kojoj je pogodovala kriza liberalnog kapitalizma.

U raspravama na sesijama razvoj socijalnih inovacija povezivao se s demokracizacijom u društvu, razvojem ideja i potom njihovom institucionalizacijom. Teorije M. Webera i J. Habermasa drže se plodnim u objašnjavanju socijalnih procesa koji posreduju razvoju socijalnih inovacija. A. Evers aktivno građanstvo i volonterske akcije drži poticajnim okvirom za razvoj socijalnih inovacija. Njegova istraživanja o razvoju socijalnih usluga govore o znatnim inovacijama koje dolaze odozdo.

Tema socijalne ekonomije u Italiji tradicionalno je vezana uz razvoj zadrugarstva koje u novije vrijeme doživljava poseban zamah. C. Borzaga, sa Sveučilišta u Trentu podnio je inspirativno izlaganje o razvoju socijalnih zadruga i načelima poduzetništva na kojima su utemeljene. Razvoj zadrugarstva u Italiji ima obilježje socijalnog pokreta koji se naročito ukorjenjuje krajem 1960-ih pod utjecajem Katoličke crkve. Nedavna ekonomska kriza dala je dodatne poticaje razvoju zadrugarstva u Italiji utemeljenog na socijalnom poduzetništvu. Socijalne su zadruge razvijene u pružanju socijalnih usluga različitim skupinama, a posebno starima. Rezultati istraživanja govore o poželjnosti zaposlenja u zadrugama u odnosu na zaposlenja u državnoj upravi. Zadrugarstvo se sve više širi i u južnim, manje razvijenim dijelovima Italije.

Sveučilište u Trentu važno je zbog obrazovnih sveučilišnih programa u području

socijalne ekonomije i socijalnog poduzetništva. Ovaj program podupire OECD.

Na konferenciji je predstavljeno više istraživačkih projekata, a među njima i projekt FP7 *WILCO - Welfare innovations at the local level in favour of cohesion*, (www.wilcoproject.eu) u čiju su provedbu uključeni i hrvatski istraživači.

Izlaganja o metodologiji istraživanja upućuju na interdisciplinarni pristup u kojem dominiraju studije slučajeva. Na konferenciji je izloženo i više radova o zakonskom okviru osnivanja i djelovanja pravnih osoba u području socijalne ekonomije.

Istraživanja o reformi skandinavskih socijalnih država govore o razvoju socijalnog poduzetništva koje pruža kvalitetnije i učinkovitije usluge. Organizacije civilnog društva koje pružaju ovakve usluge svoju promociju mogu zahvaliti znatnom broju volontera. S druge strane, tradicionalno snažne zagovaračke organizacije civilnog društva gube na utjecaju.

Istraživači iz skandinavskih zemalja predstavili su više socijalno inovativnih projekata radne integracije socijalno isključenih skupina, projekata koji redovito dobivaju potporu Europskog socijalnog fonda.

Na konferenciji je predstavljen manji broj istraživanja iz tranzicijskih zemalja u kojima se, u novije vrijeme, razvijaju poslijediplomski programi iz socijalne ekonomije uz financijsku pomoć EU-a.

Ova je konferencija po mnogočemu bila različita od drugih konferencija. Prije svega, nije bilo dominacije kolega iz anglo-saksonskog područja, bila je dobra predstavljenost istraživača iz različitih europskih zemalja, a dijelom i iz drugih dijelova svijeta. Naime, tradicija socijalne ekonomije i socijalnog poduzetništava u europskim kontinentalnim zemljama različita je od britanske tradicije. U britanskoj tradiciji socijalna ekonomija popunjava praznine tržišnog liberalnog gospodarstva,

a nije, kao u europskim zemljama, tradicionalno ukorijenjena u područjima kao što su zadrugarstvo, štedno-kreditne organizacije, neprofitne stambene organizacije i slično.

Konferencija je, posebno u panelima, odisala duhom intelektualizma i akademske zauzetosti. Diskusije se bile sadržajne i poticajne za daljnja istraživanja.

Veći broj doktoranada predstavio je rezultate svojih istraživanja, a u okviru foruma o obrazovanju i osposobljavanju organizirano je nekoliko sesija.

L. Hulgard, profesor socijalnog poduzetništva na Sveučilištu Roskilde, predsjednik EMES-a, osnivač Centra za socijalno poduzetništvo na istom sveučilištu, sa svojim kolegama jako je dobro organizirao konferenciju. Važno je istaknuti da danska vlada na poslijediplomskom studiju iz socijalnog poduzetništva sufinancira studiranje sedamdeset polaznika.

Sudjelovanje u radu ove konferencije bilo je višestruko korisno glede uvida u novija istraživanja, nove praktične projekte, publikacije i moguće oblike suradnje.

Gojko Bežovan
Studijski centar socijalnog rada
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu